

**IV ЧАКЫРЫЛЫШ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӨСЛИМ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МЕТРЭЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫНЫҢ XXVIII УТЫРЫШЫ**

КАРАР

29 август 2022 ел

№53

**Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге
Советы депутаты статусы турында нигезләмәне раслау хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәне расларга.

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

2.1. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советының 2009 ел 10 декабрдәгә 1 номерлы «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында» карарны;

2.2. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советының 2009 ел 30 декабрдәгә 1 номерлы «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советының депутаты статусы турында» 2009 ел 30 декабрдәгә № 1 карарына үзгәреш керту турында» карарны.

3. Әлеге карарны Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга, шулай ук Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көннәннән үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз карамагымда калдырам.

Метрэй авыл жирлеге
башлыгы урынбасары

Ф.Я.Гиздинов

районы

номерлы

Татарстан Республикасы
Мөслим муниципаль

Метрэй авыл жирлегенен
2022 ел 29 август 53

карарына кушымта

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы депутаты статусы
турында нигезләмә

Әлеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы депутатының хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат үз вәкаләтләрән гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне билгели.

1 статья. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы депутаты статусының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы депутаты (алга таба – депутат) статусы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Жирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудырлар.

2 статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутат вәкаләтләре Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советына сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш эш башлаган көннән туктатыла, әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очраклардан тыш.

2. Депутатның вәкаләтләре вакыты «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге уставы белән билгеләнә.

3 статья. Депутат вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкага китү;
- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән күләмдә генә сәләтле дип танылу;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яисә вафат булган дип игълан ителү;
- 5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгыннан яки чит ил гражданы аның нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланьрга мөмкин булган Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгыннан чыкканда, Россия Федерациясенен халыкара килешүендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы Россия Федерациясе гражданы яки чит ил гражданының чит ил гражданлыгы (подданства) булганда яисә чит ил территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документы булганда;

8) сайлаучылар фикере буенча;

9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәгән очракта;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда.

13) аның жирлек башлыгы, муниципаль район составындагы жирлекнең вәкиллекле органы депутаты буларак вәкаләтләрән туктату.».

2. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында карар вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, әгәр бу нигез Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы сессияләре арасында барлыкка килсә - мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

3. Татарстан Республикасы Президенты депутат вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып әлеге гаризаның Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советына керү көне санала.

4 статья. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы депутатының шәхесен һәм вәкаләтләрән раслаучы төп документ булган таныклыкка, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында куллана торган күкрәк билгесенә ия.

2. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе турында нигезләмә, аларның тасвирламасы Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы тарафыннан раслана.

5 статья. Депутатның үз вәкаләтләрән гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутат депутат эшчәнлеген азат ителмәгән нигездә башкара, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге усты белән билгеләнгән очрактан тыш.

6 статья. Депутат эшчәнлеген формалары

1. Депутат эшчәнлеген формалары булып тора:

а) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы утырышларында катнашу;

б) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы комиссияләре эшендә катнашу;

в) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы карауга Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы карарлары проектларын кертү;

г) депутат таләбе кертү;

д) депутат мөрәжәгатен юллау;

е) дөүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфай затларына тәкъдимнәр кертү;

ж) тиешле вазыйфай затларга гражданныр хокукларын бозуны кичекмәстән кисәтү буенча чаралар күрүне таләп итеп мөрәжәгать итү;

з) сайлаучылар белән эшләү;

и) депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;

к) территорияль ижтимагый үзидарә оешмаларында катнашу.

2. Депутат эшчәнлеге шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге уставында, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы Регламентында, башка муниципаль актларда каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

7 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы утырышында катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы утырышында шәхсән катнаша.

2. Депутат Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы утырышын үткөрү вакыты һәм урыны турында, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр итә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы Регламенты нигезендә ала.

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы утырышында катнаша алмаганда депутат бу хакта алдан Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй

авыл жирлеге Советы Рәисенә хәбәр итә.

3. Депутат хокукы:

1) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы комиссияренә һәм тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланьрга;

2) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы карау өчен мәсьәләләр тәкъдим итәргә;

3) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы төзелә торган органнарны формалаштыру һәм Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы сайлый (билгеләнә, килештерелә торган) вазыйфай затлар кандидатуралары буенча фикер белдерергә;

4) хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы хокукый актлары проектларын кертергә;

5) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы ___ авыл жирлеге Советы көн тәртибенә, тикшерелә торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәrmәләр, карарлар проектларына һәм башка актларга төзәтмәләр кертергә;

6) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы утырышында чираттан тыш хисапны яки Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы күзәтчелегендәге теләсә кайсы органның яисә вазыйфай затның мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы утырышларында, аның фикеренчә, гражданның ижтимагый әһәмияткә ия булган мөрәжәгатләрән игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

10) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы утырышлары беркетмәләре эчтәлегә белән танышырга.

4. Депутат тарафыннан Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы утырышында әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәrmәләр Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы тиешле комиссия тарафыннан карала һәм тикшерелә.

8 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы даими һәм вакытлы комиссияләр эшендә катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советыда үзе әгъза булган комиссияләр эшендә шәхсэн катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм карарлар кабул итүдә катнаша.

2. Депутат үзе әгъза булмаган комиссияләр эшендә катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм киңеш бирү тавышы хокукы белән карарлар кабул итүдә катнаша ала.

9 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат үз компетенциясе кысаларында Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Депутат Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләре кушуы буенча муниципаль берәмлек чикләрендә булган Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары, оештыру-хокукый рәвешләренә һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, оешмалар тарафыннан карарларның үтәлешен тикшерүдә катнаша.

3. Йөкләмәне үтәү нәтижәләре турында депутат Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы яисә аның комиссиясенә хәбәр итә

10 статья. Депутат таләбе

1. Депутат Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы утырышларында жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларына, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы тарафыннан булдырылган яки төзелгән башка органнар житәкчеләренә, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә, аларның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча, депутат таләбе белән мөрәжәгать итәргә хокукы.

2. Депутат таләбе - депутат мөрәжәгате, ул Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы карары белән депутат таләбе дип таныла. Депутат таләбе турында тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм Татарстан Республикасы Мөслим

муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы утырышыда Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы Регламентында билгелэнгән тәртиптә игълан ителә.

3. Депутат таләбе жибәрелгән жирле үзидарә органы житәкчесе, вазыйфай зат, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе аңа 30 көннән дә сонга калмыйча яки Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы тарафыннан билгелэнгән башка срукта язма формада жавап бирергә тиеш. Жавап депутат таләбе жибәрелгән орган житәкчесе, вазыйфай зат, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Таләпнең инициаторы таләптә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнаша ала. Таләпнең инициаторына аларны карау көне турында алдан, әмма мәсьәләне карау көненә кадәр өч көннән дә сонга калмыйча хәбәр ителә.

5. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы жирле үзидарә органын, жирле үзидарә органының вазыйфай затын, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесен Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы билгеләгән вакытка кабул ителгән карарның үтәләше турында язма жавап бирүгә мәжбүр итергә хокукы.

11 статья. Депутат мөрәжәгате

1. Депутат мөрәжәгате дип депутатның дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарның вазыйфай затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешмаларга һәм ижтимагый берләшмәләргә аларның компетенциясенә керүче мәсьәләләр буенча, депутат эшчәнлегә белән бәйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язмага мөрәжәгате санала.

2. Депутат мөрәжәгате депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә жибәрелә.

3. Дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары, аларның оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешмалар һәм ижтимагый берләшмәләр тарафыннан депутат мөрәжәгатләрен карау гамәлдәге законнарда билгелэнгән тәртиптә һәм срукларда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мөрәжәгатенә жавап мөрәжәгаттә куелган сорауларның асылы буенча булырга һәм мөрәжәгаттә жибәрелгән вазыйфай зат тарафыннан яисә моңа вәкаләтле зат тарафыннан имзаланган булырга тиеш.

12 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элементдә тора.

2. Депутат сайлаучыларның мөрәжәгатләрен карый, гражданны кабул итә, дәүләт хакимиятенә тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук сайлаучыларны айга кимендә бер тапкыр кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшчәнлекләре турында алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатләрен тәмин итү буенча чаралар күрә:

алардан кергән тәкъдимнәрне, шикаятьләрен карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дөрес хәл итүгә ярдәм итә;

гражданны кабул итә;

жәмәгатчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

5. Депутатларның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгелэнгән урыннарда, биналарда, ишегалды территорияләрендә үткәрелә, аларның исемлеге һәм тәртибе муниципаль номатив хокукый актта билгелэнгән.

Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенә жылышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

13 статья. Депутатның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы депутаты депутат фракциясе яки карала торган мәсьәләләр буенча уртақ эшчәнлек һәм позицияне белдерү өчен төзелә торган төркем составына керергә хокукы.

2. Фракцияләр һәм башка депутат берләшмәләрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлегә тәртибе Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы регламенты белән билгеләнә.

14 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы,

аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуны тээмин итә торган бөтен хокукка ия.

2. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы депутатның аның сайлау округында башкарылган эше, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге Советы, аның органнарының карарлары һәм күрсәтмәләрен үтәве турындагы мәгълүматын тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфай затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге, икътисади һәм социаль үсеш программаларын үтәүнең барышы, депутатның тәнкыйди кискәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр, депутатка законнары, муниципаль берәмлекләренә вәкиллеке органнары эш тәжрибәсен, жәмәгәтчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

15 статья. Депутатның вазыйфай затлар тарафыннан кабул ителүгә хокукы

Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының, предприятиеләренә, оешмаларның, муниципаль милек рәвешендәге учреждениеләренә вазыйфай затлары тарафыннан чираттан тыш кабул ителү хокукыннан файдалана.

16 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат жирле үзидарә органнарынан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфай затларынан депутат эшчәнлеге белән бәйле, закон тарафыннан сер буларак сакланмый торган мәгълүмат алу хокукына ия.

17 статья. Депутат бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гәмәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, жирлек уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәү;

2) гражданның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тээмин итү;

3) даими нигездә, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданның, аларның оештыру-хокукый формасына карамастан оешмаларның, ижтимагый берләшмәләренә, дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының мөрәжәгатьләрен үз вакытында карау һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирү;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган санда хисап тоту;

6) депутат вәкаләтләрен гәмәлгә ашыруга бәйле чикләүләренә үтәү;

7) «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәү;

8) эхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәү;

9) дәүләт серен һәм закон тарафыннан саклана торган башка серләренә саклау, шулай ук гражданның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышы, депутат вәкаләтләрен гәмәлгә ашыру белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләренә таратмау;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килүче елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзенә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук гәмәлдәге законнар нигезендә үз хатынының (иренә) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыру.

2. Депутат үзенең федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

18 статья. Депутат вәкаләтләрен гәмәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы депутат хокукы түгел:

1) шәхсэн яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шөгыйльләнергә;

2) коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очрактан тыш:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек милекчеләре ширкәтенә гомуми жыелышында (конференция) түләүсез нигездә катнашу;

б) Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итү тәртибендә түләүсез нигездә коммерцияле булмаган оешма белән (сәяси партия идарәсендә, һөнәр берлеге органында, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органында, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек милекчеләр ширкәтенә гомуми жыелышында яки съездда (конференция) катнашудан тыш) идарә итүдә катнашу;

в) муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләр Советы Ассоциациясенә, муниципаль берәмлекләренә башка берләшмәләренә, шулай ук аларның идарә органнарында тәкъдим итү;

г) идарә органнарында һәм гамәлгә куючысы (акционеры) муниципаль берәмлек булган оешманың ревизия комиссиясе алдында түләүсез нигездә муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрән гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлек мәнфәгатләрән яклау;

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса, бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финансланырга тиеш түгел;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган идарә органнары, попечительләр яки күзәтчек советлары һәм аларның Россия Федерациясе территориясендә эшләүче структур бүлекчәләре составына керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләр башкаручы депутат граждан административ яки жинаять эше буенча яки административ хокук бозу турында эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкилле очраklarыннан тыш) буларак катнаша алмый.

19 статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм әхлак нормаларын да катгый үтәргә тиеш, шул исәптән:

1) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлегә Советы утырышларда билгеләнгән дисциплина һәм регламентны үтәргә;

2) депутат вәкаләтләрән үтәүгә бәйле рәвештә мөнәсәбәтләргә керә торган башка депутатлар, вазыйфай затлар һәм гражданнырга карата түземлек һәм хөрмәт күрсәтергә;

3) депутат вәкаләтләрән үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны депутат эшчәнлегә белән бәйле булмаган максатларда кулланмаса һәм таратмаса, әгәр бу мәгълүматлар дәүләт, хезмәт, коммерция серен, шәхси яки закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкит итсәләр;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм шәхсэн яки аның якыннарына кагылышлы мәсьәләләргә хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар эшчәнлегенә, вазыйфай затларга, муниципаль хезмәткәрләргә һәм гражданнырга йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаса;

5) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик тудырырлык гамәлләр, гаризалар, эшләр, шулай ук аның абруена яисә Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлегә Советына зыян китерә торган конфликтлы ситуацияләрдән тыелырга;

6) вазыйфаларны үтәгәндә мәнфәгатләр конфликтна китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксынучанлык туганда, бу хакта муниципаль берәмлекнең вәкилле органы карары белән расланган тәртиптә Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлегә Советына хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатләр конфликтна булдырмауга юнәлтелгән карарларын үтәргә;

7) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлегә Советы билгеләнгән гавами чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлегә Советы кушуы буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

20 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре законнар, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлегә уставы, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Метрэй авыл жирлегә Советы муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокукларының гарантияләре, аларны жинаять яки административ жаваплылыкка тарту, тоткарлау, арест, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу очраklarында, шулай ук аларның торак һәм (яки) хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын, алар тарафыннан кулланыла торган элемент чараларын тикшергәндә, федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтелгән фикере, тавыш биргәндә белдерелгән позициясе өчен һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләре өчен жинаять яки административ жаваплылыкка тартыла алмый, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыккач та. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан халык алдында мыскыл итү, яла ягу яки федераль закон белән каралган башка хокук бозу очраklarына кагылмый.